

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

з навчальної дисципліни

«Складання процесуальних документів з цивільних справ»

вибіркових компонент

освітньої програми першого рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 р. № 8)

Розробник:

1. Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент Мороз Ольга Володимирівна.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.

2. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук Устименко Олена Анатоліївна.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1: Процесуальні акти-документи з цивільних справ	30	2	2			26	залік
Тема № 2: Заяви учасників справи	50	14	16			26	
Тема № 3: Процесуальні акти-документи, що забезпечують фіксування цивільного процесу	32	2	2			26	
Тема № 4: Рішення суду першої інстанції	50	10	14			26	
Тема № 5: Процесуальні акти-документи в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень	48	6	12			26	
Всього за семестр № 7:	210	34	46			130	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1: Процесуальні акти-документи з цивільних справ	30	2	2			26	
Тема № 2: Заяви учасників справи	58	6	8			44	
Тема № 3: Процесуальні акти-документи, що забезпечують	34	2	2			30	

фіксування цивільного процесу							залік
Тема № 4: Рішення суду першої інстанції	46	4	4			38	
Тема № 5: Процесуальні акти-документи в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень	42	2	4			36	
Всього за семестр № 7:	210	16	20			174	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Процесуальні акти-документи з цивільних справ

Семінарське заняття за темою «Процесуальні акти-документи з цивільних справ»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами складання відповідних процесуальних документів з цивільних справ за умов становлення судової влади та в світлі приведення процесуального законодавства у відповідність до міжнародно-правових норм.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і значення процесуальних актів-документів з цивільних справ.
2. Види процесуальних актів-документів з цивільних справах.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття і значення процесуальних актів-документів з цивільних справ.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається поняття процесуальних актів-документів з цивільних справ. Розкривається питання значення процесуальних актів-документів з цивільних справ.

2. Види процесуальних актів-документів з цивільних справах.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати особливості окремих процесуальних актів-документів з цивільних справ та класифікувати їх за видами. Слід виділяти: процесуальні акти-документи, що забезпечують фіксування цивільного процесу (протокол судового засідання, протоколи); заяви учасників справи (позовні заяви, заяви про видачу судового наказу, заяви у справах окремого провадження, заяви з окремих питань); рішення суду першої інстанції; процесуальні документи - документи в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Процесуальний порядок провадження по цивільним справам в судах України.
2. Стадії цивільного процесу (цивільного судочинства).
3. Обов'язкове документальне їх оформлення у відповідних процесуальних актах-документах (ухвалах, рішеннях, протоколах тощо).
4. Виявлення особливостей окремих процесуальних актів-документів з цивільних справ.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття процесуальних актів-документів з цивільних справ.
2. Значення процесуальних актів-документів з цивільних справ.
3. Класифікації процесуальних актів-документів з цивільних справ.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.
4. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
7. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.
8. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.
9. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.
10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.
11. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.

Тема № 2. Заяви учасників справи

Семінарське заняття за темою «Заяви учасників справи»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами складання заяв учасників справи.

Кількість годин:

денна форма навчання – 16 годин;

заочна форма навчання – 8 годин.

Навчальні питання:

1. Позовна заява, заява про видачу судового наказу, заява.
2. Позовна заява.
3. Заява про порушення справ окремого провадження.
4. Заява про видачу судового наказу.
5. Заяви з окремих питань.

За темою № 2 передбачено веб-квест у формі вирішення практичного завдання

Веб-квест розміщений на сайті

<https://classroom.google.com> (код курсу 3fhdq36).

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Позовна заява, заява про видачу судового наказу, заява.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається поняття позовної заяви, заяви про видачу судового наказу та заяви.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають визначити форму та зміст заяви про порушення цивільної справи. Визначається, що в справах позовного провадження подаються позовні заяви, в справах наказного провадження – заяви про видачу судового наказу, а в справах окремого провадження – заяви, тобто вибір засобу порушення судової діяльності в кожному конкретному випадку залежить від особливостей провадження.

2. Позовна заява.

Розкриваючи дане питання з'ясовується яким вимогам відповідають позовні заяви.

3. Заява про порушення справ окремого провадження.

В межах даного питання необхідно визначити перелік заяв в справах окремого провадження та вказати вимоги, яким вони повинні відповідати. Необхідно вказати, що до заяв в справах окремого провадження відносяться:

- заява про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи;
- заява про обмеження права неповнолітньої особи самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами, або позбавленні її цього права;

- заява про визнання фізичної особи недієздатною;
- заява про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
- заява про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою;
- заява про усиновлення дитини;
- заява про усиновлення повнолітньої особи;
- заява про встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- заява про визнання втраченого цінного паперу на пред'явника або векселя недійсним та відновлення прав на них;
- заява про передачу безхазайної нерухомої речі у комунальну власність;
- заява про визнання спадщини відумерлою;
- заява про проведення психіатричного огляду фізичної особи у примусовому порядку, про надання особі амбулаторної психіатричної допомоги у примусовому порядку та її продовження, про госпіталізацію до психіатричного закладу у примусовому порядку та продовження такої госпіталізації;
- заява про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу або про продовження лікування;
- заява про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи.

4. Заява про видачу судового наказу.

Розкриваючи дане питання необхідно з'ясувати в яких випадках подається заява про видачу судового наказу та яким вимогам вона повинна відповідати.

5. Заяви з окремих питань.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати, що під час судового провадження по конкретній справі учасники справи мають право подавати заяви з приводу окремих процесуальних питань, які виникають під час розгляду справи в суді (про забезпечення доказів, про затвердження мирової угоди, про відвід, про повернення документа, приєднаного до справи тощо).

Крім того, необхідно з'ясувати яким вимогам відповідають заяви з окремих питань.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Поняття, форма, зміст та вимоги, яким відповідає позовна заява.
2. Поняття, форма, зміст та вимоги, яким відповідає заява про видачу судового наказу.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття, форма, зміст та вимоги, яким відповідає заява.
2. Заяви в справах окремого провадження та вимоги, яким вони повинні відповідати.
3. Заяви з приводу окремих процесуальних питань, які виникають під час

розгляду справи в суді (про забезпечення доказів, про затвердження мирової угоди, про відвід, про повернення документа, приєднаного до справи тощо) та вимоги, яким вони повинні відповідати.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.
4. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
7. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.
8. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.
9. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.
10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.
11. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.
12. Кройтор В.А. Проблеми визначення предмета доказування в сучасному цивільному судочинстві України. *Право і суспільство: наук. журн.* 2023. № 1. С.68-76.
13. Ясинок М.М., Бойко В.Б. Характеристика завдань підготовчого проведення через призму завдань цивільного судочинства. *Право і суспільство: наук. журн.* 2022. № 3. С.74-82.
14. Кашперський Р.В. Забезпечення доказів у справах окремого провадження. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 2. Ч. 2. С.58-63.
15. Гуйван П.Д. Теоретичні питання переривання позовної давності із пред'явленням позову. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 3. С.85-91.
16. Устюшенко С.Е. Поняття та функції судового збору в цивільному

процесі. *Право і суспільство: наук. журн.* 2020. № 3. С.129-133.

17. Слома В.М. Треті особи як суб'єкти цивільно-правових зобов'язань. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 6. С.105-110.

Завдання 1.

Козакова звернулася до суду з позовом про стягнення з Козакова коштів на утримання дітей: сина Володимира, 14 серпня 2009 року народження, і дочки Руслани, 2 жовтня 2019 року народження. Вона вказала, що у грудні 2021 р. Козаков залишив сім'ю і на неодноразові прохання надавати допомогу на утримання дітей відповідає відмовою, заявляючи в листах і телефонних розмовах про те, що у нього є інша сім'я, яку він повинен утримувати. До позовної заяви позивачка додала свідоцтва про народження дітей, в яких батьком Володимира і Руслани вказаний відповідач, і довідку про те, що діти живі і мешкають з нею з адресою; м. Харків, пр-т Перемоги, 630, кв. 137.

Відповідач проживає у м. Харкові, пр-т Гагаріна, 167 кв.1, працює в ТОВ "Турист" прибиральником, його заробіток після відрахувань становить 6700 грн.

Складіть позовну заяву від імені Козакової про стягнення аліментів на дітей. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 2.

Коніна звернулася в суд з позовом про поновлення на роботі. В позовній заяві вона вказала на те, що працювала економістом у відділі праці і заробітної плати заводу. Вважає, що її звільнили з займаної посади незаконно, оскільки ніякого скорочення штату у відділі не було, а була невелика реорганізація в межах двох відділів. В той же день у відділ планування на посаду економіста було прийнято нову людину. Вона також вказала, що на її утриманні знаходиться мати та двоє неповнолітніх дітей 5 і 7 років. У заяві також було вказано, що ніяких доказів вона не може надати, і тому просить суд допомогти їй їх витребувати.

Складіть проект позовної заяви Коніної до суду. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 3.

Пенсіонерка Сорока уклала з Дикуновим договір довічного утримання. Згідно з цим договором гр. Сорока передала гр. Дикунову у власність свій дім, а гр.Дикунов зобов'язався надавати до кінця її життя матеріальне забезпечення в натурі - ізольовану кімнату для проживання, догляд і необхідну допомогу. Через рік Дикунов тяжко захворів і тривалий час знаходився на лікуванні в лікарні. Після виходу з лікарні він був визнаний інвалідом II групи. У зв'язку з тим, що Дикунов перестав надавати матеріальну допомогу, гр. Сорока звернулася до суду з позовом про розірвання договору і вимагала повернути будинок.

Складіть проект позовної заяви гр. Сороки до суду. Інші необхідні дані для

вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 4.

Станиславський звернувся до суду з позовом до ВАТ "Завод ім. Малишева" (м. Харків) про укладення трудового договору. В заяві він зазначив, що більш як 30 років працював на заводі ім. Малишева токарем. В серпні 2020 року був звільнений в зв'язку зі скороченням чисельності працівників. З об'яв в газетах, на радіо, та на телебаченні йому стало відомо про масовий набір у 2021 році на завод працівників різних професій.

З відповідною заявою про прийом на роботу він звернувся в відділ кадрів заводу і несподівано для себе отримав відмову з мотивів передпенсійного віку.

Таку відмову Станиславський вважає незаконною і просить суд зобов'язати відповідача укласти з ним трудовий договір на невизначений строк.

Складіть проект заяви Станиславського до суду. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 5.

П. пред'явив позов до ТОВ "Знам'янський" про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, посилаючись на незаконність звільнення його з роботи за п. 1 ст. 40 КЗпП України у зв'язку із скороченням штатів.

Справа судами розглядалася неодноразово. Останнім рішенням суду позов було задоволено.

В апеляційній скарзі ТОВ "Знам'янський" просив скасувати рішення суду, вказуючи на те, що при звільненні позивача з роботи їм не було відомо про встановлені законодавством обмеження щодо звільнення певних категорій працівників.

Апеляційний суд апеляційну скаргу залишив без задоволення, а рішення суду без зміни і в ухвалі вказав на таке. Згідно зі ст. 252 КЗпП звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу працівників, які обиралися до складу профспілкових органів підприємства, установи, організації, не допускається протягом року після закінчення строку, на який обирався цей склад (крім випадків повної ліквідації підприємства, установи, організації, виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваних робіт у зв'язку із станом здоров'я, що перешкоджає продовженню даної роботи, або вчинення працівником дій, за які законом передбачена можливість звільнення з роботи чи служби) (п. 3, 4, 7, 8 ст. 40, ст. 41 КЗпП України).

Судом встановлено, що П. був у 2014 р. обраний до профспілкового комітету ТОВ "Знам'янський" і 1 квітня 2021 р. він склав свої повноваження у зв'язку із закінченням строку повноважень.

Звільнення П. з роботи проведено за п. 1 ст. 40 КЗпП не у зв'язку з ліквідацією кооперативу і до закінчення встановленого названим законом строку обмеження звільнення працівників, які обиралися до складу профспілкових органів, тому суд обґрунтовано поновив його на роботі.

Складіть проект позову П. про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу.

Завдання 6.

Прокурор Тростянецького району в інтересах С. пред'явив позов до К. про визнання заповіту недійсним. Прокурор зазначив, що при посвідченні заповіту С. секретар виконкому Тростянецької сільської Ради не встановив особу заповідача і не зазначив у журналі реєстрації нотаріальних дій дані її паспорта, а також було неправильно стягнуто мито та порушена черговість запису нотаріальних дій. Посилаючись на те, що в зв'язку з цим заповіт не відповідає вимогам закону, прокурор просив задовольнити його вимоги.

Складіть проект заяви прокурора до суду. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 7.

Київський райвиконком м. Харкова пред'явив позов до Д. про виселення. Позивач зазначав, що відповідачка з колишнім чоловіком В. і двома дітьми проживали у трикімнатній квартирі. За домовленістю з відповідачкою та її колишнім чоловіком для їх розселення останньому була надана однокімнатна квартира, а відповідачці з дітьми - двокімнатна. Відповідачка одержала ордер на заселення цієї квартири, а коли чоловік виселився з трикімнатної квартири, вона відмовилася її звільнити. Посилаючись на зазначене, позивач просив суд виселити відповідачку з трикімнатної у двокімнатну квартиру.

Д. пред'явила зустрічний позов про визнання обміну жилими приміщеннями і виданого їй ордера недійсним, посилаючись на те, що вона згоди на такий обмін не давала, вважала, що їй видали ордер для огляду квартири.

Представник Київського райвиконкому пояснив, що після розірвання шлюбу між сторонами у трикімнатній квартирі стало фактично проживати дві сім'ї. З метою розселення В. звернувся до Київського райвиконкому з проханням надати їм окремі квартири, а трикімнатну вони звільнять. Спочатку відповідачці була запропонована квартира за однією адресою, однак від неї вона відмовилася і просила надати їй квартиру за адресою, де вони проживають. Її прохання було задоволене і надана двокімнатна квартира поруч з будинком, де вона проживала. Вона погодилася, одержала ордер на її заселення і лише після того, як В. виселився зі спірної квартири, відмовилася від переселення. В. умови договору виконав і переселився в однокімнатну квартиру, а відповідачка відмовилася, у зв'язку з чим виконком позбавлений використати трикімнатну квартиру.

Складіть проект первісного і зустрічного позовів. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 8.

Шістнадцятирічний Іванов звернувся до суду із заявою про надання йому

повної цивільної дієздатності.

У заяві вказувалося, що Іванов працює за трудовим контрактом кур'єром в ТОВ "Прем'єр". Мати Іванова згодна з наданням сину повної цивільної дієздатності. З'ясування думки батька не є можливим, тому що з родиною він відносини не підтримує, кілька років назад виїхав до Австралії і його точне місце проживання невідомо.

Складіть заяву про надання Іванову повної цивільної дієздатності.

Завдання 9.

Агросов звернувся у вересні 2021 р. до суду з заявою про встановлення неправильності запису про його народження в книзі реєстрації актів цивільного стану. Своє прохання він мотивував тим, що свідоцтво про народження не зберіглося, а у відновленому 29 грудня 1950 р. записі про народження вказано, що він народився 26 листопада 1946 р., але він дізнався, що насправді він народився 15 січня 1945 р. Органи РАГСу відмовилися виправити вказану помилку.

Складіть заяву від імені Агросова про встановлення неправильності запису в книзі реєстрації актів цивільного стану. Інші необхідні дані додайте на свій розсуд.

Завдання 10.

До Київського районного суду м. Харкова звернулася Кудряшова з проханням оголосити її чоловіка померлим.

В заяві Кудряшова повідомила, що з часу проходження її чоловіком військової служби під час бойових дій, вона не має про нього ніяких повідомлень.

Складіть заяву від імені Кудряшової про оголошення її чоловіка померлим. Інші необхідні дані додайте на свій розсуд.

Завдання 11.

До Київського районного суду м. Харкова Стеценком була подана заява про видачу судового наказу про стягнення боргу за договором позики з гром. Потапенко в сумі 355 000 грн. Складіть заяву про видачу судового наказу. Необхідні дані додайте на свій розсуд.

Завдання 12.

До Київського районного суду м. Харкова звернувся Орлов із заявою про видачу судового наказу про стягнення заборгованості із заробітної плати з ВАТ „Завод ім. Малишева” за період з травня по вересень 2021 року.

Складіть заяву про видачу судового наказу. Необхідні дані додайте на свій розсуд.

Тема № 3. Процесуальні акти-документи, що забезпечують фіксування

цивільного процесу

Семінарське заняття за темою «Процесуальні акти-документи, що забезпечують фіксування цивільного процесу»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами складання процесуальних актів-документів, що забезпечують фіксування цивільного процесу.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Процесуальні акти-документи, за допомогою яких здійснюється фіксування цивільного процесу (протокол судового засідання, протокол про проведення окремої процесуальної дії). Зміст актів-документів, за допомогою яких здійснюється фіксування цивільного процесу
2. Протокол судового засідання. Вимоги до змісту.
3. Протокол вчинення окремої процесуальної дії. Вимоги до змісту.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Процесуальні акти-документи, за допомогою яких здійснюється фіксування цивільного процесу (протокол судового засідання, протокол про проведення окремої процесуальної дії). Зміст актів-документів, за допомогою яких здійснюється фіксування цивільного процесу.

В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають вказати, що про кожне судове засідання а також про кожен окрему процесуальну дію, вчинену поза постійним місцем засіданням суду першої інстанції, складаються відповідні процесуальні акти-документи, за допомогою яких здійснюється фіксування цивільного процесу (протокол судового засідання, протокол судового засідання, протокол про проведення окремої процесуальної дії). Необхідно визначити, що на основі цих документів суди апеляційної та касаційної інстанцій перевіряють: чи законний склад суду що розглядав справу; додержання законодавства при розгляді справи; чи не порушив суд права сторін та інших учасників справи; які клопотання вони заявляли і як їх суд вирішував, що показали свідки та інші дії, необхідні для перевірки законності і обґрунтованості прийнятих у справі судом рішень і ухвал.

2. Протокол судового засідання. Вимоги до змісту.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати вимоги до форми та змісту протоколу судового засідання, а саме:

- 1) рік, місяць, число і місце судового засідання;
- 2) найменування суду, який розглядає справу, прізвища та ініціали судді, секретаря судового засідання;

- 3) справа, що розглядається, імена (найменування) сторін та інших учасників справи;
  - 4) порядковий номер вчинення процесуальної дії;
  - 5) назва процесуальної дії;
  - 6) час вчинення процесуальної дії;
  - 7) ухвали суду, постановлені в судовому засіданні, не виходячи до нарадчої кімнати;
  - 8) інші відомості, визначені ЦПК.
3. Протокол вчинення окремої процесуальної дії. Вимоги до змісту.
- Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати вимоги до змісту протоколу вчинення окремої процесуальної дії, а саме:
- 1) рік, місяць, число і місце вчинення процесуальної дії;
  - 2) час початку вчинення процесуальної дії;
  - 3) найменування суду, який розглядає справу, прізвище та ініціали судді, секретаря судового засідання;
  - 4) справа, що розглядається, імена (найменування) сторін та інших учасників справи;
  - 5) відомості про явку учасників справи, експертів, спеціалістів, перекладачів, свідків;
  - 6) відомості про роз'яснення сторонам та іншим учасникам справи, їх процесуальних прав та обов'язків;
  - 7) усі розпорядження головуєчого та постановлені ухвали, дані про застосування технічних засобів фіксування судового процесу;
  - 8) заяви і клопотання сторін та інших учасників справи;
  - 9) основний зміст пояснень сторін, третіх осіб, їх представників та інших учасників справи, а також показання свідків, усне роз'яснення експертами своїх висновків і відповідей на поставлені їм додаткові питання; консультацій та висновків спеціалістів;
  - 10) докази, а в разі якщо докази не додаються до справи, - номер, дата та зміст письмових доказів, опис доказів;
  - 11) час закінчення вчинення процесуальної дії;
  - 12) інші відомості, визначені ЦПК України.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Види процесуальних актів-документів, що забезпечують фіксування цивільного процесу.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Вимоги, які пред'являються до змісту протоколу судового засідання.
2. Вимоги, які пред'являються до змісту протоколу вчинення окремої процесуальної дії.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.
4. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
7. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.
8. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.
9. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.
10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.
11. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.

Тема № 4. Рішення суду першої інстанції

Семінарське заняття за темою «Рішення суду першої інстанції»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами складання відповідних рішень суду першої інстанції.

Кількість годин:

денна форма навчання – 14 годин;

заочна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Рішення суду першої інстанції. Види судових рішень.
2. Рішення суду.
3. Судовий наказ.

4. Ухвали суду першої інстанції.

5. Окрема ухвала. Роль окремих ухвал у попередженні правопорушень і злочинів.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Рішення суду першої інстанції. Види судових рішень.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається, що провадження по розгляду і вирішенню цивільних справ в суді першої інстанції завершується винесенням рішенням або ухвали. Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати, що питання, пов'язані з рухом справи в суді першої інстанції, клопотання та заяви учасників справи, питання про відкладення розгляду справи, оголошення перерви, зупинення або закриття провадження у справі, залишення заяви без розгляду у випадках, встановлених ЦПК України, вирішуються судом шляхом постановлення ухвал. З'ясовується, що судовий розгляд закінчується ухваленням рішення суду. Крім того, визначається, що у справах наказного провадження у разі прийняття заяви стягувача про видачу судового наказу суд видає судовий наказ по суті заявлених вимог, що є особливою формою судового рішення.

2. Рішення суду.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається форма та зміст рішення.

Крім того необхідно розглянути вимоги до таких рішень, як:

- рішення на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів;
- рішення про присудження майна в натурі;
- рішення, яким на відповідача покладається виконання певних дій, не пов'язаних з передачею майна або грошових сум;
- рішення по справах про стягнення аліментів;
- рішення про розірвання шлюбу;
- рішення про виключення майна з акту опису й арешту;
- рішення про стягнення грошових сум з організацій;
- рішення про стягнення періодичних платежів;
- рішення про виселення;
- рішення по справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення;
- рішення про усиновлення;
- рішення у справах про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку;
- рішення у справах про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу;
- рішення про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.

Також необхідно розглянути питання про ухвалення заочного рішення.

3. Судовий наказ.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається поняття

судового наказу. Розкривається питання щодо змісту судового наказу.

4. Ухвали суду першої інстанції.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається поняття ухвали суду першої інстанції. В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають класифікувати ухвали на самостійні і протокольні. Необхідно визначити зміст ухвали суду, що постановляється як окремий документ. Також необхідно встановити зміст щодо окремих видів судових ухвал, а саме ухвали суду про призначення експертизи; ухвали про тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; ухвали про привід свідка; ухвали про відкриття провадження у справі; ухвали про судове доручення щодо збирання доказів; ухвали про вжиття заходів забезпечення позову.

5. Окрема ухвала. Роль окремих ухвал у попередженні правопорушень і злочинів.

В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають надати поняття окремої ухвали, а також встановити її значення.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Ухвалення заочного рішення.
2. Поняття та зміст судового наказу.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття та види ухвал суду першої інстанції.
2. Зміст ухвали суду, що постановляється як окремий документ.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.
4. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
7. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.
8. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення

законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.

9. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.

10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.

11. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.

12. Куницький Є.В. Мирова угода як форма примирення сторін у цивільному процесі. *Право і суспільство: наук. журн.* 2020. № 3. С.68-74.

Завдання 1.

Кириченко звернулася в суд з позовом до Смілянського про вселення її на житлову площу у будинок, що належить відповідачеві на праві приватної власності. У позовній заяві вона вказала на те, що поселилась на спірну площу після укладення шлюбу з Смілянським, і те, що з вересня 2020 р. він постійно перешкоджав їй проживати у вказаному будинкові.

В судовому засіданні сторони заявили клопотання про укладення мирової угоди, згідно якої Кириченко відмовилася від своїх вимог і зобов'язалася не пред'являти їх в майбутньому. Відповідач зі своєї сторони зобов'язався виплатити позивачеві в рахунок весільних дарунків 57000 грн. і повернути їй частину особистих речей.

Яке рішення повинен прийняти суд? Складіть відповідний процесуальний документ. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 2.

Сидоренко - столяр підприємства "Арктур", що займається виробництвом меблів, 20 та 21 січня 2020 р. з'являвся на роботі у нетверезому стані, за що і був звільнений з роботи по п. 7 ст. 40 КЗпП України. Вважаючи своє звільнення незаконним, він звернувся в суд з позовом про поновлення на роботі. Як свідки в суд були викликані Широков і Мухамедов, які, на думку позивача, повинні були пояснити, що він хоч і з'являвся на роботі у нетверезому стані, але від роботи не був відсторонений.

В судове засідання, що було призначене на 4 лютого не з'явився свідок Мухамедов. Суд вислухавши думку сторін виніс ухвалу про відкладення розгляду справи і назначив дату судового розгляду на 11 лютого.

В назначений час з'явилися всі свідки, позивач і відповідач (представник). В судовому засідання Сидоренко пояснив: "19 січня - в колі друзів справляв свій день народження, тому наступного дня відчував себе не дуже добре. Весь день працював 21 січня перед тим як піти на роботу трохи випив, але також цілий день працював. Ніхто мене від роботи не відсторонював. Раніше стягнень за порушення дисципліни не мав".

Після пояснень позивача суддя звернувся до представника відповідача. Начальник відділу кадрів Зикін попросив дозволити йому дати свої пояснення після допиту свідків, щоб визначитись в своїй позиції. Суд це клопотання задовольнив і приступив до допиту свідків.

Свідок Широков пояснив: "Сидоренка знаю по роботі. 20 січня він прийшов на роботу у нетверезому стані. Походив десь години дві по цеху і пішов до дому. Більш того дня я його не бачив. Наступного дня це повторилося".

Свідок Мухамедов: "20 і 21 січня Сидоренко був на роботі. Пригадую, що ходив з інструментом. Десь перед самою обідньою перервою пішов з цеху і більше на роботі не з'явився. Був у нетверезому стані".

Свідок Генералов пояснив: "Працюю начальником цеху. 20 січня біля 11 години я бачив Сидоренка в слюсарні. Від нього був запах горілки. Я йому сказав, щоб йшов додому. На другий день це повторилося".

Представник відповідача: "Позов Сидоренко не визнаємо". Сидоренко було правильно звільнено з роботи, бо появлявся на роботі у нетверезому стані".

У судових дебатах позивач наполягав на тому, щоб суд задовольнив його позов. Представник відповідача заперечував проти цього.

Після того суддя вийшов до нарадчої кімнати для постановлення рішення.

Складіть проект судового рішення по цій справі. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 3.

Криниця і Омельченко володіли по 1/2 частин житлового будинку. Криниця над своєю частиною будинку звів ще два поверхи, а також прибудував веранду. Омельченко звернувся до суду з позовом про знесення прибудови, оскільки вона затіняє його частину будинку і садову ділянку. Розгляд справи було призначено на 22 грудня 2021 року, але в зв'язку з тим, що сторони не з'явилися у судове засідання без поважних причин розгляд справи було призначено на 26 січня 2022 року.

У призначений день і час сторони повторно не з'явилися у судове засідання без поважних причин.

Яке процесуальне рішення повинен прийняти суд? Складіть проект відповідного процесуального документу. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 4.

Халін звернувся до суду з заявою, в якій просив визнати безвісно відсутнім свого сусіда по квартирі Зенельвана. В заяві також було вказано, що вже більш як півтора року назад Зенельван закрити свою кімнату і виїхав в Польщу на заробітки. З тих пір про нього нема ніяких відомостей.

До заяви були надані десять копій запитів Халіна в адресні столи тих міст, куди за припущенням міг виїхати Зенельван та лист матері останнього, яка

пише, що про долю сина їй нічого невідомо.

Визнання Зенельвана безвісно відсутнім необхідно Халіну для звернення у виконком з проханням про передачу його сім'ї кімнати, що звільнилась.

Складіть проект рішення суду по цій справі. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 5.

Київським районним судом м. Харкова розглядалась справа за позовом Коломієць О.О. про стягнення аліментів на утримання дитини. В судовому засіданні батько відповідача надав свідоцтво про смерть Коломієць М.О. і просив справу провадженням закрити.

Яке рішення повинен прийняти суд? Складіть відповідний процесуальний документ. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 6.

Іваненко 20 вересня 2021 року купив в магазині "Мегаспорт" спортивний костюм і кросівки, які в присутності продавця він оглянув і примінив. Вдома він разом з жінкою оглянув куплені речі, однак цього разу колір і фасон спортивного костюма йому не сподобався. Спортивний костюм він не одягав, тому що вирішив віднести його в магазин і обміняти, але цього довгий час не робив, бо знаходився в тривалому відрядженні. 25 листопада 2021 року, збираючись до спортивного залу, він помітив, що кросівки мають серйозні недоліки, вони погано проклеєні та ще й відрізняються частково один від одного кольором вставних деталей. Наступного дня Іваненко зайшов до магазину і звернувся з вимогою обміняти спортивний костюм і повернути йому вартість кросівок.

Адміністрацією магазину в цьому йому було відмовлено через те, що спортивний костюм є якісно зробленим і що покупець 20 вересня наполегливо просив дати йому костюм такого кольору і фасону. Через те, що кросівки були ним ношені і дефекти вказаного товару були помічені не відразу, він втратив право вимагати заміни вказаної речі. Крім цього, адміністрація вказала на те, що магазин є приватним, і дія правил купівлі-продажу в державних торгових закладах на них не розповсюджується, а на видному місці висить табличка "Куплений товар не обмінюється".

Складіть проект рішення суду по цій справі. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 7.

Сомова звернулась до Київського районного суду м. Харкова із заявою про визнання свого чоловіка Сомова недієздатним, оскільки він тяжко хворіє і знаходиться на лікуванні у психіатричній лікарні. Заява Сомові була прийнята до провадження суду. Для визнання психічного стану Сомова суддя призначив судово-психіатричну експертизу.

Складіть відповідну ухвалу судді. Інші необхідні дані для вирішення

завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 8.

Богданова звернулася з позовом до Сухова і Федотова про визнання за нею права привілейованої купівлі частини житлового будинку та про переведення на неї прав і обов'язків покупця. Обґрунтовуючи свої вимоги, Богданова вказала на те, що Сухов – власник 1/3 частини житлового будинку, співвласниками якого вони з Суховим є, порушив досягнуту між ними згоду про продаж покупцеві конкретних приміщень та уклав з Федотовим договір купівлі-продажу своєї частини дому, не сповістивши Богданову про зміну умов продажу. Відповідачі позов не визнали. В ході судового розгляду було встановлено, що будинок, відносно якого виникла суперечка, належить на праві спільної часткової власності: Богдановій – 1/6, Шевчуку – 1/2, Сухову – 1/3. Всі співвласники будинку – близькі родичі і користувалися ним без розподілу дому в натурі. У зв'язку з бажанням Сухова продати свою частку будинку, всі співвласники разом з покупцем Федотовим 8 жовтня 2021 року уклали письмову угоду про те, що останньому продаються 3 житлові кімнати, розташовані на першому поверсі будинку, коридор, що межує з ними, веранда, якою користувався Сухов, а також кімната площею 13,5 кв. м на другому поверсі, якою користувався Шевчук. На підставі даної згоди Шевчук і Богданова відмовились від права привілейованої купівлі належної Сухову частини будинку. Але всупереч досягнутій згоді Сухов 22 листопада 2021 року уклав з Федотовим договір купівлі-продажу належної йому частки (1/3) без вказівки конкретних приміщень, не сповістивши інших співвласників про зміну умов продажу.

Складіть проект рішення суду. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 9.

М. пред'явила позов до І. про визнання недійсним договору дарування будинку. Позивачка зазначала, що їй на праві приватної власності належала 1/2 частина жилого будинку, яку вона подарувала у нотаріальному порядку відповідачеві. Посилаючись на те, що при укладенні цієї угоди вона помилялася у її правових наслідках, вважаючи, що укладає не договір дарування, а договір довічного утримання, позивачка просила задовольнити її вимоги.

Справа судами розглядалася неодноразово. Останнім рішенням Апеляційного суду Харківської області позов було задоволено.

У касаційній скарзі відповідач, вважаючи висновки суду помилковими, просив рішення скасувати, справу направити на новий розгляд.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення і в ухвалі про залишення рішення без зміни вказав на таке.

Відповідно до ЦК України угода, укладена внаслідок помилки, що має істотне значення, може бути визнана недійсною за позовом сторони, яка діяла під впливом помилки. Задовольняючи позов, суд обґрунтовано виходив з того,

що при укладенні договору дарування позивач помилявся, вважаючи, що укладає договір довічного утримання, оскільки відповідач обіцяв доглядати його до смерті, а після укладення договору відмовився виконати свої обіцянки.

Висновки суду поряд з поясненням позивача стверджуються показаннями допитаних судом свідків. Сам відповідач не заперечував тієї обставини, що одержав будинок за умови догляду за позивачем. У зв'язку з цим його твердження, що дії позивача були спрямовані на безкоштовну передачу йому жилого будинку, обґрунтовано не взяті до уваги.

Враховуючи, що суд повно і всебічно дослідив обставини спору, права і обов'язки сторін, судова палата не знайшла підстав для перегляду рішення.

Складіть проект рішення суду. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 10.

Ніконов Леонід Петрович звернувся до Київського районного суду м.Харкова з позовом про поновлення на роботі на посаді слюсаря механічного цеху заводу "Комунар", та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу з 3 листопада по 15 грудня 2021 року.

В позовній заяві він зазначив, що його було звільнено з роботи на підставі п.1 ст.40 КЗпП України, з приводу скорочення штату робітників, якого в дійсності не було, і на його посаду через два дні було прийнято іншого робітника.

До позовної заяви Ніконов Л.П. додав:

- 1) копію наказу про звільнення;
- 2) копію трудової книжки;
- 3) копію штатного розкладу до та після звільнення;
- 4) довідку бухгалтерії про те, що його місячна заробітна плата складала 8000 грн.

В судові засідання відповідач (представник відповідача) не з'явився, хоча був належним чином повідомлений про час та місце судового засідання, повідомлення про причини неявки до суду не надійшло.

Суд заочно розглянув справу і позов Ніконова задовольнив.

Складіть судові рішення по справі.

Завдання 11.

3. та інші пред'явили позов до Київського заводу "Укркабель", виконкому Шевченківської районної Ради м. Києва та до Ч. про визнання недійсним ордеру, виданого останньому, і надання їм жилого приміщення, що звільнилося.

Позивачі зазначали, що їх сім'я із п'яти осіб у загальній квартирі займає дві кімнати жилою площею 31,9 кв.м. У цій же квартирі звільнилося дві кімнати жилою площею 27,6 кв.м. Усі ці кімнати раніше складали одну чотирикімнатну квартиру, однак мешканці, які в ній раніше проживали, самовільно, всупереч будівельним правилам та санітарним нормам, переобладнали її на дві ізольовані квартири. Оскільки завод "Укркабель", на балансі якого перебуває будинок,

відмовив у приєднанні звільнених кімнат, а виконком Шевченківської районної Ради за рішенням адміністрації та профкому заводу видав ордер на їх заселення сім'ї Ч., позивачі просили задовольнити їх вимоги.

Справа судами розглядалась неодноразово. Останнім рішенням судової палати в цивільних справах апеляційного суду м. Києва позов було задоволено.

У касаційній скарзі завод "Укркабель" просив скасувати це рішення, посиляючись на те, що суд постановив його без врахування того, що спірні жилі приміщення складають окремі ізольовані квартири і не могли бути приєднані до жилих приміщень позивачів

Верховний Суд України касаційну скаргу залишив без задоволення і в ухвалі про залишення рішення без зміни вказав на таке. Судом встановлено і це стверджується висновком технічної експертизи, довідкою санепідемстанції та технічно експертної ради Київського міськвиконкому, що мешканці квартири самовільно, без згоди виконкому Шевченківської районної Ради переобладнали чотирикімнатну квартиру на дві двокімнатні. Переобладнання проведене з порушенням будівельних правил та санітарних норм, зокрема, була ліквідована кухня, для обладнання коридорів та інших допоміжних приміщень використані примітивні перегородки з дощок фанери, довільно і з порушенням правил встановлено сантехнічне обладнання у непристосованих для цього приміщеннях. Таке переобладнання, проведене з порушенням ст. 100 ЖК, судом не взято до уваги обґрунтовано, оскільки лише переобладнання, проведене з дотриманням вимог зазначеної статті ЖК, має правове значення для визначення жилих приміщень як окремої ізольованої квартири. Тому суд дійшов правильного висновку про безпідставність видачі ордера і постановив обґрунтоване рішення про визнання його недійсним і приєднання звільнених кімнат відповідно до ст. 54 ЖК до жилих приміщень, які займають позивачі.

У зв'язку з цим доводи касаційної скарги про наявність двох окремих ізольованих квартир не взяті до уваги, оскільки спростовуються матеріалами справи і дослідженими судом доказами.

Складіть ухвалу суду про призначення технічної експертизи, за матеріалами справи. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Тема 5. Процесуальні акти-документи в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень

Семінарське заняття за темою «Процесуальні акти-документи в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень»

Навчальна мета заняття: опанування основними теоретичними та методологічними засадами складання процесуальних актів-документів в стадіях перевірки законності й обґрунтованості судових рішень.

Кількість годин:

денна форма навчання – 12 годин;
заочна форма навчання – 4 години.

Навчальні питання:

1. Процесуальні акти-документи в стадії апеляційного провадження.
2. Процесуальні акти - документи в стадії касаційного провадження.
3. Процесуальні акти-документи в стадії провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Процесуальні акти-документи в стадії апеляційного провадження.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається завдання апеляційного провадження. В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають визначити строки, процедуру оскарження. Розкриваються питання щодо форми, змісту та вимог, які пред'являються до заяви про апеляційне оскарження та апеляційної скарги.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати, у яких випадках апеляційний суд постановляє ухвалу, а у яких рішення. Необхідно визначити зміст цих процесуальних документів.

Крім того, в межах даного питання необхідно розкрити випадки постановлення судом апеляційної інстанції окремої ухвали.

2. Процесуальні акти - документи в стадії касаційного провадження.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається завдання касаційного провадження. В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають визначити строки, процедуру оскарження. Розкриваються питання щодо форми, змісту та вимог, які пред'являються до касаційної скарги.

Розкриваючи дане питання, здобувачі вищої освіти мають вказати, у яких випадках суд касаційної інстанції постановляє ухвалу, а у яких - рішення. Необхідно визначити зміст цих процесуальних документів.

Крім того, в межах даного питання необхідно розкрити випадки постановлення судом касаційної інстанції окремої ухвали.

3. Процесуальні акти-документи в стадії провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Шляхом опитування здобувачів вищої освіти визначається завдання провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами. В межах даного питання здобувачі вищої освіти мають визначити підстави для перегляду рішення, ухвали суду чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами. Крім того, здобувачі вищої освіти мають визначити строки та процедуру оскарження. Розкриваються питання щодо форми та змісту заяви про перегляд рішення, ухвали суду чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Необхідно визначити зміст ухвали суду, якою суд або задовольняє заяву і скасовує рішення, ухвалу суду чи судовий наказ у зв'язку з нововиявленими обставинами або відмовляє у її задоволенні у разі необґрунтованості заяви.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Строки та процедура апеляційного оскарження.
2. Окрема ухвала апеляційного суду.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Строки та процедура касаційного оскарження.
2. Окрема ухвала суду касаційної інстанції.
3. Підстави, строки та процедура перегляду рішення, ухвали суду чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
2. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.
3. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.
4. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.
5. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.
6. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.
7. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.
8. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.
9. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.
10. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.
11. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.

Завдання 1.

Ковальова 22 листопада 2021 року звернулася в суд з позовом до Сидоріної

про стягнення 16000 грн. Позивач зазначала, що 14 листопада 2017 року відповідач позичила у неї 46000 грн., видавши про це розписку, в якій строк повернення боргу не було обумовлено. Посилаючись на те, що відповідач відмовилася повернути борг, позивач просила суд задовольнити її вимоги. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви, виходячи з того, що позивач пропустила трирічний строк позовної давності. Ковальова оскаржила ухвалу суду в апеляційному порядку, вказавши, що трирічний строк нею було пропущено з поважних причин і вона у своїй позовній заяві просила суд його поновити.

Складіть проект апеляційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 2.

Страхова компанія "Аско" пред'явила в Київський районний суд м. Харкова позов до Бурлакова про стягнення з нього 50000 грн. Позов пред'явлено з метою відшкодування шкоди, що виникла у результаті виплати страхової суми Яковлеву. Регресна вимога страхової компанії базувалась на тому, що з вини Бурлакова у квартиру Яковлева проникла гаряча вода, яка зіпсувала два килими. Страхова організація виплатила Яковлеву страхове відшкодування.

При розгляді позову було з'ясовано, що в акті про зіпсування застрахованого майна, який представлений страховою компанією, вказано, що з вини Бурлакова у ванній кімнаті було залишено відкритим водопровідний кран, і це призвело до проникнення гарячої води у квартиру Яковлева.

Бурлаков оскаржив рішення суду в апеляційному порядку. В апеляційній скарзі було зокрема вказано, що суд першої інстанції дав неналежну оцінку змісту та правильності складання страхового акту. Яковлев в момент його оформлення знаходився на стаціонарному лікуванні у лікарні. Члени його сім'ї - жінка і брат, які проживають з ним разом, до складання акту не залучались. Акт було складено через п'ять днів після заяви страхувальника заступником директора страхової компанії у присутності страхового агента і потерпілого. Крім цього, в акті відсутні відомості про те, що акт складено у присутності членів сім'ї Яковлева чи з його участю. Бурлаков під час цього випадку знаходився у своїй квартирі і заявив в житлово-експлуатаційний відділ про несподіване пошкодження батареї центрального опалення. Заява Бурлакова про ремонт батареї центрального опалення підтверджена випискою з книги записів звернення мешканців дому у диспетчерську службу по ремонту домового обладнання.

Складіть проект апеляційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 3.

В грудні 2021 року Кузьменко звернувся до суду з позовом до Симонян про розділ спільно нажитого майна загальною вартістю 50619 грн. Кузьменко вказав на те, що він з 1989 по 2021 рік був одружений з відповідачкою, має двох

синів - 1991 та 1999 року народження, згоди з нею про добровільний розділ майна не досяг: обоє претендують на автомобіль та гараж. Симонян позов визнала, але просила автомобіль і гараж залишити їй. При розгляді справи в суді було з'ясовано, що: 1) автомобіль для купівлі був виділений відповідачці у 1991 році за місцем роботи і зареєстрований на ім'я позивача; 2) і Кузьменко і Симонян мають посвідчення на право управління автомобілем; 3) у період експлуатації автомобіля догляд за ним та придбання запасних частин здійснювалися за рахунок спільних коштів подружжя, але користувався ним більше чоловік; 4) перелік та вартість подружнього майна дозволяють провести його розділ в натурі. Враховуючи вищенаведене, суд прийняв рішення виділити Кузьменко майно загальною вартістю 34037 грн., включаючи автомобіль і гараж, а Симонян вартістю 16582 грн. Симонян не погодилась з таким рішенням суду і оскаржила його в апеляційному порядку.

Складіть проект апеляційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 4.

Київський районний суд м. Харкова своїм рішенням від 20 січня 2021 року задовольнив заяву прокурора в інтересах інваліда III групи громадянки Резниченко про поновлення її на роботі на заводі "Турбоатом" прибиральницею і про стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу. В частині стягнення премії суд відмовив, погодившись з доводами представника заводу про те, що на підприємстві нині склалась тяжка фінансова обстановка і заробітна плата виплачена тільки за жовтень 2019 року.

Складіть апеляційну скаргу прокурора. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 5.

О. звернулась до суду з позовом до Т. та ін. про примусовий обмін жилого приміщення. Позивачка зазначала, що в установленому порядку поселилась до відповідачів в трикімнатну квартиру. Оскільки з ними не досягнуто згоди про обмін займаного приміщення, просила суд провести це в примусовому порядку згідно з представленим нею варіантом для неї і дитини однокімнатну квартиру, а для відповідачів - двокімнатну.

Рішенням Київського районного суду м. Харкова позов задоволено. Задовольняючи позов О. суд виходив з того, що житлові права відповідачів запропонованим варіантом не порушуються.

Т. з таким рішенням суду не погодилась і в апеляційній скарзі зокрема вказала на те, що при запропонованому позивачкою варіанті поділу істотно погіршуються її житлові права, бо за станом здоров'я вона не може проживати в запропонованій квартирі. Згідно з рішенням суду вона має переселитись в квартиру, що знаходиться на 12-му поверсі 12-ти поверхового будинку.

Складіть проект апеляційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розгляд.

Завдання 6.

Т. пред'явив позов до Херсонської оптово-торговельної бази торгівлі та громадського харчування про поновлення на роботі та стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, посилаючись на те, що він був звільнений за п. 2 ст. 40КЗпП України необґрунтовано, оскільки мав достатню кваліфікацію, яка відповідає посаді машиніста холодильної установки, і що дійсною причиною його звільнення є переслідування за критику.

У касаційній скарзі Херсонська оптово-торговельна база просила рішення скасувати, а справу направити на новий розгляд.

Верховний Суд України касаційну скаргу залишив без задоволення і в ухвалі вказав на таке.

Судом встановлено, що звільнення позивача проведено всупереч вимогам ст.43КЗпП України без попередньої згоди профкому. До того ж, дійсною причиною розірвання трудового договору з позивачем, як з'ясувалося у судовому засіданні, стало не невідповідність його займаній посаді, а критичні виступи та заяви на адресу керівництва бази. Тому суд обґрунтовано задовольнив позов про поновлення Т. на роботі і відшкодування шкоди, заподіяної оплатою вимушеного прогулу, поклав на директора зазначеної оптово-торговельної бази.

Складіть проект ухвали Верховного Суду України. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 7.

П. пред'явила позов до Л. про визнання договору купівлі-продажу будинку недійсним. Із зустрічним позовом про визнання правочину дійсним звернулася Л., яка зазначала, що маючи намір придбати будинок, вона домовилася з відповідачкою про купівлю належного їй будинку і з цією метою приїхала до неї. Оскільки відповідачки вдома не було договір купівлі-продажу у сільській Раді за неї підписав Н., який перебував у фактичному шлюбі з нею, а після повернення додому вона одержала гроші і будь-яких претензій з приводу укладеного договору купівлі-продажу будинку не заявила. Лише через два роки після сварки з Н. вона пред'явила позов про визнання договору недійсним.

Рішенням Київського районного суду м. Одеси позов П. задоволено, а у позові Л. відмовлено. Ухвалою апеляційного суду рішення залишено без зміни.

Верховний Суд України задовольнив касаційну скаргу і в ухвалі про направлення справи на новий розгляд вказав на таке.

Відповідно до ст. 241 ЦК правочин, вчинений представником з перевищенням повноважень, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє, лише у разі наступного схвалення правочину цією особою. Правочин вважається схваленим зокрема у разі, якщо особа, яку він представляє, вчинила дії, що свідчать про прийняття його до виконання. Наступне схвалення правочину особою, яку представляють, створює, змінює і припиняє цивільні права та обов'язки з моменту вчинення

цього правочину.

В судовому засіданні Л. стверджувала, що хоч договір купівлі-продажу будинку підписав Н., однак П. його схвалила, особисто одержала гроші, звільнила будинок і лише через два роки після укладення угоди пред'явила позов про визнання договору недійсним. На підтвердження своїх доводів Л. посилалася на показання свідків, проте суд їх доводи не перевірів і оцінки їм у рішенні не дав, хоч вони мають істотне значення для правильного вирішення спору. За таких обставин судові рішення не можуть залишатися в силі і підлягають скасуванню з направленням справи на новий розгляд.

Складіть проект касаційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 8.

М. пред'явила позов про встановлення батьківства і стягнення аліментів. Позивачка зазначала, що у березні 2019 р. вона народила сина, батьком якого є відповідач. Спочатку він визнав себе батьком дитини, надавав матеріальну допомогу на її утримання, а згодом від реєстрації сина на своє ім'я відмовився. Позивачка просила задовольнити її вимоги.

Ухвалою Подільського районного суду м. Києва справа направлена в Маловисківський районний суд. В апеляційному порядку вона не розглядалася. Апеляційний суд м. Києва задовольнив касаційну скаргу і у своїй постанові вказав на таке.

Направляючи справу до Маловисківський районного суду Подільський районний суд м. Києва виходив з того, що через неявку відповідача, який проживає у м. Мала Виска, розгляд справи неодноразово відкладався, а тому її доцільно направити для розгляду за місцем його проживання.

Однак з таким висновком суду погодитися не можна, оскільки він не ґрунтується на законі.

Статтею, на яку послався суд в ухвалі, передбачено, що позови про встановлення батьківства та стягнення аліментів можуть пред'являтися за місцем проживання позивачки. Оскільки остання пред'явила позов в Подільський районний суд м. Києва, саме цей суд зобов'язаний його розглянути. За таких обставин його ухвала підлягає скасуванню, а справа поверненню для розгляду по суті.

Складіть проект касаційної скарги. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

Завдання 9.

К. Д. звернулася до Олександрійського районного суду Кіровоградської області із заявою про перегляд постановленого рішення про відмову їй у позові про поновлення на роботі у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Ухвалою судді їй відмовлено у прийнятті заяви.

Відмовляючи у прийнятті заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, суддя виходив з того, що зазначені у заяві

обставини не є нововиявленими.

Складіть проект ухвали суду про відхилення заяви про перегляд постановленого рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами. Інші необхідні дані для вирішення завдання виберіть на свій розсуд.

4. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
5. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
6. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06 лютого 2018 р. № 2275-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №13. Ст. 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31–32. Ст. 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
8. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 р. № 2398-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 38. Ст. 506. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text>
9. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 14. Ст. 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
10. Про судові рішення у цивільній справі: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 18 грудня 2009 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-09#Text>
11. Про практику перегляду судами у зв'язку з нововиявленими обставинами рішень, ухвал і постанов у цивільних справах, що набрали законної сили:

Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 1981 р. (із змінами, внесеними згідно з постановою Пленуму № 15 від 25.05.98). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-81#Text>

12. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 5 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Пленуму Верховного Суду України №15 від 25.05.98). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95#Text>

13. Курс цивільного процесу. Підручник / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 1352 с.

14. Цивільний процес України: підручник / кол. авторів; за ред. В.О. Кучера. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с.

15. Цивільний процес : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С. О. Кравцов та ін. Харків: Право, 2017. 234 с.

16. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров, М. В. Жушман, С.О.Кравцов та ін. Харків : Право, 2018. 362 с.

17. Ясинок М.М. Цивільне процесуальне право України. Підручник. Київ: Алерта, 2021. Т.1. 330 с.

18. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с.

19. Цивільний процес: навч. посіб. / за заг ред. Кройтора В.А. Харків: ХНУВС, 2022. 336 с.

20. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство / за заг ред. Фурси С.Я., Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.

Додаткова

1. Кройтор В.А. Проблеми визначення предмета доказування в сучасному цивільному судочинстві України. *Право і суспільство: наук. журн.* 2023. № 1. С.68-76.

2. Ясинок М.М., Ясинок Д.М. Складання процесуальних документів з цивільних, сімейних, житлових, земельних та трудових справ: науково-практ. посіб. Київ: Алерта, 2022. 352 с.

3. Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві / В. Дрозд, О. Дрозд, Д. Журавльов, С. Петков, Київ: Центр учбової літератури, 2021, 264 с.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2020. 810 с.

5. Ясинок М.М., Бойко В.Б. Характеристика завдань підготовчого проведення через призму завдань цивільного судочинства. *Право і суспільство: наук. журн.* 2022. № 3. С.74-82.

6. Куницький Є.В. Мирова угода як форма примирення сторін у

цивільному процесі. *Право і суспільство: наук. журн.* 2020. № 3. С.68-74.

7. Кашперський Р.В. Забезпечення доказів у справах окремого провадження. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 2. Ч. 2. С.58-63.

8. Гуйван П.Д. Теоретичні питання переривання позовної давності із пред'явленням позову. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 3. С.85-91.

9. Устюшенко С.Е. Поняття та функції судового збору в цивільному процесі. *Право і суспільство: наук. журн.* 2020. № 3. С.129-133.

10. Слома В.М. Треті особи як суб'єкти цивільно-правових зобов'язань. *Право і суспільство: наук. журн.* 2019. № 6. С.105-110.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/>

3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>

5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://court.opendatabot.ua/#/>